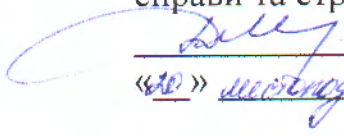

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок»

Допускається до захисту
завідувач кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

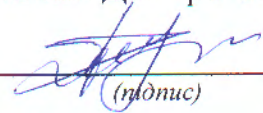
 доцент О.О. Драган
«10» листопада 2024 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (ЗА МАТЕРІАЛАМИ
БОРИСПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ)**

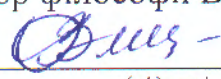
Виконав:

Загурський Дмитро Олегович

(підпис)

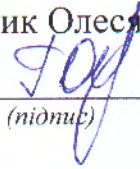
Керівник:

доктор філософії Варченко Ольга Олександрівна

(підпис)

Рецензент:

доцент Гаврик Олена Юріївна

(підпис)

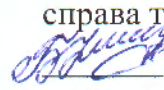
Я, Загурський Дмитро Олегович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу
магістра виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок»

Затверджую
гарант ОПП «Фінанси, банківська
справа та страхування»

 доцент І.В.Артімонова
«04» листопада 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра
Загурському Дмитру Олеговичу

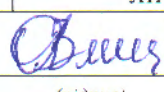
Тема: Формування системи фінансового забезпечення розвитку територіальних громад (за матеріалами Бориспільської міської територіальної громади)

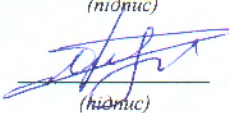
Перелік питань, що розробляються в роботі: поглибити теоретичних засад та практичних підходів формування фінансового забезпечення розвитку територіальних громад; узагальнити зарубіжний досвід та вітчизняна практика формування джерел фінансування розвитку територіальних громад; проаналізувати формування видатків бюджету Бориспільської міської територіальної громади; провести оцінювання фінансового забезпечення розвитку соціально-культурної сфери територіальної громади; охарактеризувати специфіку фінансового забезпечення розвитку інфраструктури територіальної громади; розробити заходи з формування видатків місцевих бюджетів із урахуванням стратегічного розвитку територіальних громад; обґрунтувати напрями розвитку участі громадськості у фінансовому забезпеченні розвитку територіальної громади.

Вихідні дані: фінансова звітність Бориспільської міської територіальної громади.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Період виконання	Відмітка про виконання
Огляд літератури	листопад 2023 - січень 2024	виконано
Теоретико-методична частина	лютий-квітень 2024	виконано
Аналітична частина	травень-червень 2024	виконано
Рекомендаційна частина	липень-серпень 2024	виконано
Оформлення роботи	вересень 2024	виконано
Перевірка на плагіат	жовтень 2024	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	жовтень 2024	виконано
Подання на рецензування	листопад 2024	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи доктор філософії О.О. Варченко
(підпис)

Здобувач Д.О. Загурський
(підпис)

Дата отримання завдання «04» листопада 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Загурський Д. О. Формування системи фінансового забезпечення розвитку територіальних громад (за матеріалами Бориспільської міської територіальної громади)

Досліджено фінансові відносини, засади, процеси фінансового забезпечення розвитку територіальної громади. Здійснено теоретичні узагальнення та наведено практичні рекомендації щодо удосконалення фінансового забезпечення розвитку територіальної громади.

Використано такі методи як метод системного аналізу; структурного аналізу; функціонального аналізу; морфологічного аналізу; класифікації; картографічний метод; метод анкетування; економіко-математичні методи; метод побудови сценаріїв..

Встановлено, що засади фінансового забезпечення територіальних громад в Україні визначено в Конституції України, законодавчих актах та підзаконних нормативно-правових документах. Водночас, агресія російського загарбника створила нові умови щодо фінансового забезпечення територіальних громад внаслідок прийняття відповідних законодавчих актів. Діюче нормативно-правового регулювання процесів децентралізації сформувало фінансові засади розвитку територіальних громад, передбачили новий розподіл загальнодержавних податків й впровадили нові місцеві податків, передбачено нову систему бюджетного вирівнювання, розширено повноваження органів місцевого самоврядування у визначенні ставок і пільг для місцевих податків і зборів.

Зроблено висновок, що в умовах воєнного стану у формуванні джерел місцевих бюджетів особливої актуальності набувають гранти, технічна допомога, благодійні внески у фінансуванні інфраструктурних проєктів територіальних громад, надання яких передбачено на безповоротній та безоплатній основі урядами іноземних держав та міжнародних організацій. Існує необхідність розвитку у вітчизняній практиці таке джерело надходжень як доходи від утилізації побутових відходів, а також відходи сільського господарства та харчової індустрії.

Магістерська містить 71 сторінку, списку використаних джерел із 42 найменувань, а також містить 10 таблиць, 7 рисунків і 4 додатки.

Ключові слова: система фінансового забезпечення, розвиток територіальних громад, формування видатків бюджету, фінансове забезпечення.

ABSTRACT

Zagurskyi D. O. Formation of the system of financial support for the development of territorial communities (based on the materials of the Boryspil city territorial community)

Financial relations, foundations, processes of financial support for the development of the territorial community were studied. Theoretical generalizations were made and practical recommendations were given for improving the financial support for the development of the territorial community.

Such methods as the system analysis method were used; structural analysis; functional analysis; morphological analysis; classifications; cartographic method; questionnaire method; economic and mathematical methods; method of building scenarios..

It has been established that the principles of financial provision of territorial communities in Ukraine are defined in the Constitution of Ukraine, legislative acts and subordinate legal documents. At the same time, the aggression of the Russian invader created new conditions for the financial provision of territorial communities as a result of the adoption of relevant legislative acts. The current regulatory and legal regulation of decentralization processes formed the financial basis for the development of territorial communities, provided for a new distribution of national taxes and introduced new local taxes, provided for a new system of budget equalization, expanded the powers of local self-government bodies in determining rates and benefits for local taxes and fees. It was concluded that in the conditions of martial law, grants, technical assistance, charitable contributions to the financing of infrastructure projects of territorial communities, which are provided on an irrevocable and free of charge basis by the governments of foreign countries and international organizations, become particularly relevant in the formation of sources of local budgets. There is a need to develop in domestic practice such a source of income as income from the disposal of household waste, as well as agricultural and food industry waste.

The master's book contains 71 pages, a list of used sources from 42 items, and also contains 10 tables, 7 figures and 4 appendices.

Keywords: system of financial support, development of territorial communities, formation of budget expenditures, financial support.

Зміст

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТІВ	
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В СУЧАСНИХ УМОВАХ...	7
1.1. Теоретичні аспекти формування фінансового забезпечення розвитку територіальних громад.....	7
1.2. Зарубіжний досвід та вітчизняна практика формування джерел фінансування розвитку територіальних громад.....	14
Висновки до першого розділу.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
РОЗВИТКУ БОРИСПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	23
2.1. Аналіз формування видатків бюджету Бориспільської міської територіальної громади.....	23
2.2. Оцінювання фінансового забезпечення розвитку соціально-культурної сфери територіальної громади.....	30
2.3. Характеристика фінансового забезпечення розвитку інфраструктури територіальної громади.....	40
Висновки до другого розділу.....	45
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ПОЛІПШЕННЯ	
ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БОРИСПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	48
3.1. Розробка заходів з формування видатків місцевих бюджетів на стратегічний розвиток територіальних громад.....	48
3.2. Напрями розвитку участі громадськості у фінансовому забезпеченні розвитку територіальної громади.....	52
Висновки до третього розділу.....	57
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	62
ДОДАТКИ.....	67

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Проць Н. В., Демчук Н.В. Актуальні проблеми формування місцевих бюджетів в умовах воєнного стану. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023. Том. 4 № 32. С. 62-70. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-04-62-70>
2. Проць Н.В., Матвійчук Н.М. Особливості забезпечення фінансової спроможності територіальної громади. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2022. № 3 (36). С.125-129 URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/vipusk-36-2022>
3. Проць Н. В., Руденко А. Формування та використання коштів бюджетів територіальних громад. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. Том. 2 № 30 (2022) С.46-55. URL: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/752/609>
4. Постанова № 252 від 11.03.2022 р. «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану»(зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-%D0%BF#Text>
5. Закону України «Про внесення змін до розділу VI Бюджетного кодексу України «Прикінцеві та перехідні положення».URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2134-20#Text>
6. Конституція України [Електронний ресурс]. Відомості Верховної Ради. України. 1996. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua>
7. Бюджетний кодекс України зі змінами. 2024 р. №2456-VI від 08.07.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
8. Податковий кодекс України (Чинний), Редакція від 01.04.2024 року. URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/nalogovyi-kodeks/>
9. Закон України. Про місцеве самоврядування в Україні. Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 6 жовтня 1998 року №163-XIV.URL: <https://investhelp.com.ua/ua/content/zakon-ukra%D1%97ni-pro-m%D1%96stseve-samovryaduvannya-v-ukra%D1%97n%D1%96>

10. Нагайчук В. Фінансове забезпечення об'єднаних територіальних громад. Modeling the development of the economic systems. 2024. №(2). С. 235-239. <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-12-31>

11. Центральний офіс реформ при Мінрегіоні. Фінансова спроможність перспективних об'єднаних територіальних громад. Поряток розрахунку. URL: <https://decentralization.ua/uploads/library/file/290/finance.pdf>

12. Державна фінансова підтримка громад через ДФРР. 14 травня 2024 р. Електронний ресурс. URL: <https://mtu.gov.ua/news/35640.html>

13. Козар Ю. Інститут державно-приватного партнерства в Україні: окремі аспекти. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 4. С. DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-173-179

14. KulchytskaNadia. Foreign Experience of Financial Support of Municipal Education and Possibilities of Its Adaptation to Domestic Realities. Herald of Economics, 2020. №.3(97). Pp. 69-85, <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.03.069>

15. Tidiane Ly, Sonia Paty. Local Taxation and Tax Base Mobility: Evidence from the French business tax reform. URL: <https://shs.hal.science/halshs-01812611v2/document>

16. Buettner Thiess, Holm-hadulla Frédéric. Fiscal equalization: the case of German municipalities. URL: <https://www.ifo.de/DocDL/dicereport108-forum3.pdf>

17. Supera-Markowska Maria. The spanish tax system and tax policy in Spain in the context of the COVID-19. Journal of Finance and Financial Law, 2022. Pp.35-49.

18. Головатюк, Ю. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних змін: уроки для України. Ефективність державного управління, 2023. (66). С. 47–61. <https://doi.org/10.33990/2070-4011.66.2021.233444>

19. Метеленко Н.Г, Попова А. О. Джерела фінансування відновлення територіальних громад: впровадження вітчизняних та зарубіжних практик. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7aaf3a7a-5c05-4215-9b23-7d0de9a9e8fe/content>

20. Свінцов О., КваснійЗ., & Даниленко Ю. Особливості фінансового забезпечення сталого інвестування територіальних громад в умовах воєнного стану в Україні. 2024. Науковий вісник Міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології, 3(1). <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2024-3-1-5>

21. Кириленко О., Малиняк Б., Письменний В., Горин В. та ін. Управління фінансами територіальних громад: теорія і практика; за заг. ред. О. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 280 с.

22. Електрика із відходів була прибутковим бізнесом в Україні. Що пішло не так? Електронний ресурс: URL:<https://forbes.ua/inside/elektrichestvo-iz-otkhodov-bylo-pribylnym-biznesom-v-ukraine-chto-poshlo-ne-tak-18012022-3241>

23. Аналіз місцевих бюджетів за 2023 рік. Електронний ресурс: URL:<https://hromady.org/analiz-miscevix-byudzhativ-za-2023-rik/>

24. Сайт Бориспільської міської територіальної громади. URL:<https://borispol-rada.gov.ua/pro-misto/sogodennya.html>

25. Про затвердження Стратегії розвитку Бориспільської міської територіальної громади до 2030 року. URL:<https://borispol-rada.gov.ua/item/60144-pro-zatverdzhennia-stratehii-rozvytku-boryspilskoi-miskoi-terytorialnoi-hromady-do-2030-roku.html>

26. Підгаєць П., Бригілевич І. Система управління якістю як інструмент вдосконалення діяльності органу місцевого самоврядування: Методичний посібник. URL:http://despro.org.ua/media/articles/08_book_p_dga_c_brig_levich_sictema_upravl_nnya_y.pdf

27. Місцеві фінанси : підручник / авт. кол.; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко. К. : УБС НБУ, 2015. 579 с. URL:<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/97dff918-f1e1-44bc-bfe8-d30f308bc796/content>

28. Державна податкова служба України. Який порядок оподаткування податком на прибуток у житлово-комунальних підприємств операцій від

надання інших видів послуг ніж житлово-комунальні?URL:<https://tax.gov.ua/arhiv/tijden-tematicnih-konsultatsiy/tijden-tematicnih-konsultatsiy-dlya-pi/informatsiyno-rozjasnyvalni-materia/pitannya-vidpovidi-/68940.html>

29. Когут Ю. М., Ковач-Румп Г. Л. Фінансова децентралізація в Україні та її вплив на формування місцевих бюджетів: досягнення і недоліки. Ефективна економіка. 2021. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9261>. DOI: [10.32702/2307-2105-2021.9.75](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.9.75)

30. Луніна І.О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання: монографія. НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». К., 2020. 440 с. URL:<http://ief.org.ua/docs/mg/339.pdf>

31. Методологія оцінки прозорості місцевих бюджетів за загальною редакцією Голинської О.В., Матвієнко А.О. URL: <https://pauci.org/upload/files/metodologiya.pdf>

32. Малиняк Б. Планування та використання коштів місцевих бюджетів на соціальні послуги: алгоритм для органів місцевого самоврядування та приватних надавачів соціальних послуг. URL:https://sos-ukraine.org/wp-content/uploads/2022/05/malynyak_planuvannya-ta-vykorystannya-koshtiv-miscevyh-byudzhativ-na-soczialni-poslugy_compressed.pdf

33. Наказ Міністерства фінансів України. Про затвердження Типової форми прогнозу місцевого бюджету та Інструкції щодо його складання. Затвердженого 02.06.2021, № 314.URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-21#Text>

34. Основні кроки щодо розроблення та затвердження місцевого бюджету на плановий рік. URL:<https://decentralization.ua/uploads/library/file/516/12.2019.pdf>

35. Особливості формування та виконання бюджету об'єднаних територіальних громад.

URL:https://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/t_oruvannya_vikon_budjet_final.pdf

36. Лаговська Н. В., & Лаговська Т. В. Особливості впровадження громадського бюджету в Україні як інструменту розвитку місцевої демократії. Ірпінський юридичний часопис, 2023. (3(12), 85–92. [https://doi.org/10.33244/2617-4154-3\(12\)-2023-85-92](https://doi.org/10.33244/2617-4154-3(12)-2023-85-92)

37. Методичні рекомендації щодо запровадження в громаді інструменту е-демократії «Громадський бюджет». URL:<https://backend.hromada.gov.ua/storage/uploads/images/project/gromadskii-byudzet/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%2.pdf>

38. Радіонов Ю.Д. Формування видатків бюджету: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 616 с. DOI: <http://doi.org/10.31617/m.knute.2019-449>

39. Нестор Ю.В. Україна в контексті імплементації рекомендації оеср щодо ефективного державного інвестування на всіх рівнях врядування. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2023. Випуск 20 (162). DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-2-2>

40. Планування місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу: Навчальний посібник .Під заг. ред., В.В.Зубенко; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». 5-те видання, виправлене та доповнене К., 2015. 120 с. URL:<https://www.youtube.com/watch?v=5Q6J3w0zUpY>

41. Armstein Sherry R. Ladder of Citizen Participation. Journal of the American Institute of Planners, 1969. Vol. 25. P. 216-224.

42. Рада Європи. Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень. URL:<https://rm.coe.int/16802eeddb>